

- 7 ÚVOD
- 8 V NĚKOLIKA VĚTÁCH
- 10 ROZVOJ GLOBÁLNÍHO TRHU
V bohatých zemích je stále méně zemědělců, chovají však stále více zvířat. Místo místního trhu zásobují vzdálené supermarkety. Stejně se dnes mění i živočišná výroba v rozvojovém světě.
- 12 KONCENTRACE: LEVNĚJŠÍ VÝROBA, ALE MENŠÍ ROZMANITOST
Hybnou silou růstu masného průmyslu jsou ekonomická kritéria. To sice může znamenat efektivnější výrobu, zároveň se však tržní síla hromadí do rukou několika velkých firem na úkor drobných zemědělců. A může to přinášet rizika také pro spotřebitele.
- 14 VÝROBA PRODUKTŮ ZE ZVÍŘAT: JATEČNÍ PRŮMYSL
Chceme-li býci steak, musí býk zemřít. Porážení dnes většinou probíhá průmyslově. Linky na jatcích obsluhují nekvalifikovaní pracovníci a ve špatných podmínkách. Průmysl se přesunul z měst mimo dohled. Organizace, které prosazují lepší zacházení se zvířaty, poukazují na otřesné poměry v jatečním průmyslu.
- 16 JASNĚ RŮŽOVÁ V CHLADICÍM BOXU
Už nenakupujeme v řeznictví na rohu, ale v supermarketových řetězcích. Velké obchody zaplavují také rozvíjející se země. Rozhodující je přitom poptávka rodící se střední třídy.
- 18 AMERICKÁ PRAVIDLA NA EVROPSKÉM TALÍŘI
Američtí a evropští diplomati právě vyjednávají o nové smlouvě o volném obchodu. Spolupráce přes oceán dává smysl. Bez těsné kooperace mezi EU a USA se nedají řešit globální problémy, jako jsou změny podnebí nebo obří daňové úniky. Ale některé body chystané dohody vyvolávají obavy, že mohou oslabit česká i evropská pravidla na ochranu spotřebitelů.
- 20 SKRYTÁ CENA STEAKU
Cenovka na balíčku masa neukazuje skutečné náklady na jeho výrobu: skrytá cena, kterou zaplatí životní prostředí a daňový poplatník, je mnohem vyšší. Kdyby se tyto náklady do ceny zahrnuly, živočišná výroba by nejspíš byla ztrátová.
- 22 JAK ZEMĚDĚLSTVÍ HUBÍ RYBY: UBÝVAJÍCÍ PŘÍRODA NA SOUŠI I VE VODĚ
Přehnožování škodí přírodě po celém světě. Dusičnany v podzemní vodě mohou způsobit rakovinu. V pobřežních vodách vznikají „mrtvé zóny“ s nedostatkem kyslíku.
- 24 CHUDNOUCÍ PLANETA
Genetická základna živočišné výroby se neustále zužuje. Spoléháme se na několik málo specifických plemen, například na černobílé holštýnsko-fríské mléčné krávy, které se chovají ve více než 130 zemích. Také chovu kuřat, koz, prasat a ovců dominuje několik vysoce výnosných plemen.
- 26 ANTIBIOTIKA: CHOV SUPERBAKTERIÍ
Průmysloví výrobci používají mnoho léčiv, aby zabránili rychlému šíření nemoci mezi zvířaty ve velkochovech a urychlili jejich růst. Je to však nebezpečné: bakterie si vytvářejí odolnost na léky, bez kterých se neobejde léčení chorob u lidí.
- 28 UBÝVÁ PITNÉ VODY
Růst živočišné výroby povede k ještě neúměrnějšímu využívání řek a jezer na celém světě. Ne proto, že by zvířata tolik pila, ale spousta vody se spotřebuje na pěstování krmiv a odpad z velkochovů znečišťuje podzemní vodu dusičnany a zbytky antibiotik.
- 30 BRAZILSKÉ ZRNÍ VE ŽLABU
Přežvýkavci a lidé spolu o potravu soupeřit nemusí. Zvyšování výroby masa však vyžaduje stále více obilovin pro výživu zvířat koncentráty. A pokud jich nevypěstujeme dost doma, musíme je dovážet.
- 32 LATINSKOAMERICKÁ SÓJOVÁ ŘÍŠE
Celosvětový boom cen sóji vedl v Argentině ke vzniku nového druhu zemědělců a vládě nesmírně zvýšil daňové výnosy. Strukturální změny v zemědělství mají své důsledky: vytlačují původní rolníky, pohlcují unikátní divočinu jihoamerické savany a kontaminují půdu i vodu.
- 34 RANČEŘI V DEŠTNÉM PRALESE
V brazilské Amazonii se druhá největší stáda dobytka na světě setkávají s největším deštým pralesem. Nejdřív přicházejí dřevorubci a po nich rančeři.
- 36 JAK CHOV DOBYTKA MĚNÍ ATMOSFÉRU
Živočišná výroba přímo nebo nepřímo vytváří něco kolem sedminy světových emisí skleníkových plynů. Zemědělci a vědci nicméně tvrdí, že při správném postupu nemusí dobytek být pro klima zátěží.

38 GLYFOSÁT V HAMBURGERU

Když v mase, mléce a vejcích zůstanou nežádoucí zbytky pesticidů, herbicidů nebo léků, nakonec je také sníme. Kvůli mezerám ve výzkumu stále není jasné, co v našich tělech způsobuje glyfosát – látka používaná na hubení plevelů při pěstování sóji a dalších plodin. Kvůli mezerám v zákonech ho jíme, aniž bychom o tom věděli.

40 KUŘATA VEDOU

Spotřeba kuřat v rozvinutých zemích převyšuje spotřebu hovězího. Rychle roste také poptávka v Asii a i lidé, kteří odmítají jíst vepřové, s chutí jedí kuřata.

42 KDE JE CHOV KUŘAT ŽENSKÁ PRÁCE

Mnoho žen v Africe a Asii musí v zásadních otázkách nechat rozhodovat muže. Několik slepic, kuřat a vajec jim může zvýšit sebevědomí a soběstačnost. Jejich podíl na zásobování masem se často podceňuje.

44 DOVÁŽENÁ KUŘECÍ KŘIDELKA NIČÍ ŽIVOBYTÍ V AFRICE

Evropské kuřecí farmy nesmějí vedlejší jateční produkty zpracovávat na krmivo pro zvířata. Vyvážejí je proto do rozvojových zemí, kde je velmi levně prodávají. Kvůli tomu zkrachovaly kuřecí farmy v Ghaně a Beninu.

46 REVOLTA V BOHATÉM SVĚTĚ

Poptávka po mase dosáhla v bohatých průmyslových zemích vrcholu a pomalu klesá. Skandály ve výrobě posilují obavy spotřebitelů o potravinovou bezpečnost. Firmy se snaží zlepšovat si image marketingovými triky, ale spotřebitelé jsou dezorientovaní a výrobky nemusejí být o nic lepší.

48 PŮL MILIARDY NOVÝCH SPOTŘEBITELŮ: STŘEDNÍ TŘÍDA OD RIA AŽ PO ŠANGHAJ

Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika (tzv. BRICS): pět velkých rozvíjejících se zemí, které startují z různých pozic. Nemusejí dospět ke stejným vzorcům spotřeby jako průmyslový Západ.

50 CHOV ZVÍŘAT VE MĚSTECH

Chovat zvířata ve městě je pro mnoho lidí těžko představitelné. Nepatří snad živočišná výroba na venkov a nezakazují města chov zvířat kvůli zápachu, hluku a znečištění? Mnoho chudých obyvatel měst by se ale bez chovu zvířat neobešlo. A nabízejí výživné potraviny levněji než jejich venkovští příbuzní.

52 JAK ZMĚNIT KŘOVÍ NA BÍLKOVINY

Drobní zemědělci po celém světě chovají mnoho zvířat a vyrábějí i mnoho masa, mléka a vajec. Řada z nich nechává zvířata pást na půdě, která se nehodí pro pěstování rostlin, a pomáhají tím optimálně využívat místní zdroje. Tito chovatelé jsou však ve stále větším ohrožení.

54 HLEDÁ SE DOBRÉ JÍDLO

Uvědoměli spotřebitelé v bohatém světě čelí dilematu. Chtějí kvalitní maso, které se vyrábí slušně a šetrně ke krajině. Jak to nejlépe zařídit? Podívejme se na některá řešení.

56 VEGETARIÁNSTVÍ: MNOHO KOŘENŮ, MNOHO VÝHONKŮ

Jen zlomek lidí v průmyslovém světě se označuje za vegetariány nebo vegany. Tyto životní styly jsou rozšířenější v oblastech, kde hraje významnou roli náboženství. Většina náboženství žádá, aby se jejich vyznavači tak či onak zdrželi požívání masa.

58 MOTÝLI NA VALAŠSKU A ŠTASTNÁ PRASÁTKA

Chov zvířat na maso po staletí utvářel českou krajinu – a také domov pro ptáky, motýly, rostliny i další přírodu. Více a více lidí kupuje biopotraviny z domácího ekologického zemědělství, které dbá na slušné chování ke zvířatům.

60 KAŽDÝ MŮŽE POMOCI

Může obyčejný člověk vůbec něco dělat se všemi problémy způsobenými živočišnou výrobou a spotřebou masa? Ano: jednotlivci mohou hlasovat nákupním košíkem a organizace prosazovat třeba i dílčí změny k lepšímu.

62 ZELENĚJŠÍ PRAVIDLA PRO EVROPU

Zemědělskou produkci v zemích EU po celá desetiletí podporuje – a pokrývá – Společná zemědělská politika, tedy společná pravidla agrárních dotací. Od podpory velkochovu se vyvinula až k současnému stavu, kdy bere v úvahu také krajinu a zvířata. Problémy však přetrvávají. Zelenější pravidla by mohla posílit zdravější živočišnou výrobu.

64 AUTOŘI A PRAMENY DAT ČI GRAFŮ

66 KDE SE DOZVÍTE VÍCE

68 O NÁS

27 témat
a 82 grafů
o tom, jak vyrábíme
a konzumujeme maso.